

Mons Observans

Montmeló

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Turó de Can Tacó - Turó d'en Roina
Emplaçament Sud-est del terme municipal, dalt d'un turó entre els rius Congost i Mogent.

Coordenades:

Latitud: 41.550097591956
Longitud: 2.2576957941055
UTM Est (X): 438093
UTM Nord (Y): 4600092

Classificació

Número de fitxa 08135 - 38
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Romà
Segle II-I aC
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Assentament (jaciment)
Observacions protecció: BCIN, Acord GOV/179/2008, de 28 d'octubre (DOGC 5255 de 11.11.2008)
Data aprovació: dt., 11/11/2008 - 12:00
Número inventari CC.AA 1997
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública

Titular: Ajuntament de Montmeló (Plaça de la Vila, núm. 1; 08160 - Montmeló)

Fitxes associades:

Can Tacó - Turó d'en Roina. Mons Observans

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Data de registre de la fitxa: dj., 11/01/2024 - 08:43

Descripció

Can Tacó-Turó d'en Roina, també conegut com *Mons Observans*, és un jaciment arqueològic romà, d'època republicana, que se situa en un petit turó de 120 m sobre el nivell del mar. Des del seu emplaçament es poden controlar els cursos fluvials del Mogent i del Congost i les vies de comunicació de la plana, entre les quals destaca la Via Hercúlia, coneguda més tard com la Via Augusta. La importància del lloc on s'ubica el jaciment com a partió i límit administratiu queda ben patent pel fet que no gaire lluny s'ha localitzat un *terminus augustalis*. El monument epigràfic consistia en una fita termenal d'època d'August que tenia la funció de delimitar el territori de dues ciutats.

Aquest establiment romà es construeix a mitjans del segle II aC i s'abandona pocs anys després, al principi del segle I aC, coincidint amb les fundacions de *Baetulo* (Badalona) i *Iluro* (Mataró). Els arqueòlegs l'interpreten com un possible *praesidium*. És a dir, un establiment militar, en aquest cas, punt de residència i de representació política del territori.

S'estructura en quatre terrasses on es disposen els diferents àmbits. L'enclavament està format per dos cossos. Un primer cos, orientat de nord a sud i compost per 7 àmbits, presenta un perímetre de 69'76 m, amb una àrea de 300 m²; i un segon cos, amb una orientació nord-oest sud-est i compost per 19 àmbits, d'un perímetre de gairebé 180 m i presenta una àrea de 1.877'74 m². El perímetre total del jaciment és de 194 m, amb una àrea total de 2.233 m² (superfície provisional comptabilitzada fins l'any 2008). Està construït a la manera itàlica, amb paviments d'*opus signinum* i parets decorades amb pintures murals de primer estil pompejà.

S'ha documentat un recinte perimetral emmurallat, amb un nivell de circulació intern amb una poterna, torres, i també un sistema de recollida i evacuació d'aigües. Pel que fa a les estructures d'habitació, l'àmbit 5 és el millor conservat; es tracta d'una estança luxosa per les motlures i estucs que s'hi han localitzat.

Actualment, està a punt de publicar-se una monografia amb els resultats més recents de les darreres recerques.

Observacions:

Una part és dins el terme municipal de Montmeló i l'altra de Montornès del Vallès. La gestió és compartida.

L'octubre de l'any 2008 el Govern de la Generalitat va declarar aquest jaciment romà Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de zona arqueològica.

Història

El jaciment fou descobert l'any 1944, i excavat poc després pels professors J. Barberà i A. Panyella.

L'any 1961 el doctor Ignasi Cantarell va fer noves prospeccions i va documentar restes d'*opus testaceum*, una placa de plom i estucs vermells.

A la dècada dels anys 80 del segle passat, l'arqueòleg Joan Sanmartí realitzà una prospecció superficial a la zona per tal de recollir informació per a la seva tesi doctoral. Els resultats d'aquesta prospecció foren la documentació de fragments de ceràmica ibèrica i un fragment de Campaniana B, interpretant el jaciment com una fortificació romana destinada a controlar una cruïlla de camins (...). Tanmateix no es pot excloure la possibilitat de que també hagués existit anteriorment en aquest indret un establiment indígena, segurament de petita grandària, tal vegada amb la mateixa funció de controlar i vigilar els camins.

L'assentament s'ha excavat, des de l'any 2003, dins un gran projecte de recuperació científica i de dinamització cultural, impulsat pels ajuntaments de Montornès del Vallès i de Montmeló.

L'any 2004, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) es va fer càrrec de la direcció científica de les intervencions arqueològiques, que s'han centrat a identificar les estructures i delimitar el perímetre.

Bibliografia

AA.DD (1984). *Els orígens de Granollers i del Vallès Oriental*. Col·lecció Pobles de Catalunya. Barcelona.

AA.DD (2004). *Atles d'arqueologia urbana de Catalunya. Volum 1: Granollers*. Generalitat de Catalunya: Barcelona.

AA.DD (2005). *Montmeló: temps, camins i gent*. Ajuntament de Montmeló: Montmeló.

AGUILAR GUILLÉN, Àngels. (1993). Avanç preliminar a l'estudi dels cadastres romans a la comarca del Vallès (Barcelona). Dins *Estudios de la antigüedad*, núm. 6-7, pp. 119-131.

ALCAIDE, M.; GENÉ, M. ; GUANYABENS, N. (2009). *Montornès a la vista. Elements per a la descoberta del patrimoni cultural i natural de Montornès del Vallès*. Ajuntament de de Montornès del Vallès.

BARBERÀ, J. I PANYELLA, A. (1950). Una estación ibero-romana en Montmeló (Barcelona). Primeras notes. Dins *Estudios*, núm. 1, pp. 5 Seminario de estudios arqueológicos y etnológicos. Federación espanyola de Montañismo. Delegación regional catalana.

CANTARELL, Ignasi i ESTRADA, Josep (1998). La vil·la romano-republicana de can Massot (Montmeló) i el seu camp de sitges. Dins M. Mayer, JM Nolla i J. Pardo (ed). De les estructures indígenes a l'organització provincial romana de la Hispania Citerior. Actes de les Jornades Internacionals d'Arqueologia romana; Granollers, 1987. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

CHORÉN TOSAR, J. (2006). Instal·lació d'una tanca sota control arqueològic al jaciment de Can Tacó - Turó den Roïna (Montornès del Vallès-Montmeló, Vallès Oriental) Mem. Núm. 6887

CHORÉN, Jordi; MERCADO, Mònica i RODRIGO, Esther (2007). El jaciment de Can Tacó: un assentament romà de caràcter excepcional al Vallès Oriental. Ponències Revista *del Centre d'Estudis de Granollers*, pp. 57-76.

CHORÉN, Jordi; RODRIGO, Esther i MERCADO, Mònica (2008): *Memòria. Intervenció arqueològica a Can Tacó-Turó d'en Roïna (Montornès del Vallès-Montmeló, Vallès Oriental)*. Intervenció juny-agost 2008. 2 Volums. Arxiu del Servei d'Arqueologia i Paleontologia.

- CHORÉN TOSAR, J.; MERCADO, M.; RODRIGO, E. (2008). Memòria de la intervenció arqueològica a can Tacó - Turó d'en Roïna, 2006. Arxiu del Servei d'Arqueologia i Paleontologia. 7475
- CHORÉN, J., RODRIGO, E. (2009): Memòria intervenció arqueològica a Can Tacó-Turó d'en Roïna (Montmeló, Montornès del Vallès, Vallès Oriental). Juny-juliol i setembre-octubre 2009. Mem. Núm. 9479
- ESTRADA, Josep (1955). *Síntesis arqueològica de Granollers y sus alrededores*. Granollers: Museu de Granollers.
- ESTRADA, Josep (1969). *Vías y poblamiento romanos en el territorio del Área Metropolitana de Barcelona*. Comisión de Urbanismo de Barcelona.. Dins *Revista del Vallès*, núm. Monogràfic.
- ESTRADA, Josep (1993). Granollers a l'antiguitat. Dins *Revista del Vallès*, núm. Monogràfic.
- ESTRADA, Josep i VILLARONGA, Lluís (1967). La Lauro moneta y el hallazgo de Cànovas. Dins *Ampurias*, núm. XXVIII, pp. 135-194.
- GARCIA I LLINARES, M. G. (ICAC); RODRIGO REQUENA, E. (ICAC-UAB) 2011-2012: Memòria de la intervenció arqueològica a can Tacó-Turó d'en Roïna (Montmeló-Montornès del Vallès, Vallès Oriental).
- GARCIA, G.; RODRIGO, E. (2012): Memòria de la intervenció arqueològica a Can Tacó - Turó d'en Roïna. (Montmeló - Montornès del Vallès, Vallès Oriental). Març 2011 - juny 2012. (3 vols.). Mem. Núm.: 11210.
- IBARS PÉREZ, Gemma i CASTEJÓN VIDAL, Pol (2011). *Catàleg del patrimoni arqueològic i arquitectònic de Montmeló*. Text Refós. Ajuntament de Montmeló.
- JÀRREGA, Ramon; RODÀ, Isabel (1998). El *terminus augustalis* de Montornès: noves dades epigràfiques. Dins *Lauro*, núm. 16, pp. 5-12.
- MAYER, Marc i RODÀ, Isabel (1997). Presentación. Dins G. Castellví, JP. Comps, J. Kotarba i A. Pezin (dir.): *Voies romaines du Rhône à l'Ebre: via Domitia et via Augusta*; Documents d'Archeologie française, núm. 61, pp. 114-125. París.
- MERCADO, Mónica; PALET, Josep Maria; RODRIGO, Esther i GUITART, Josep (2006). El castellum de can Tacó / Turó d'en Roïna (Montmeló – Montornès) i la romanització de la Laietana interior. Cap a un estudi arqueològic del jaciment i del territori: Dins *Notes*, núm. 21, pp. 241-266.
- MERCADO PÉREZ, M.; RODRIGO REQUENA, E. (2005). Intervenció arqueològica a Can Tacó - Turó d'en Roïna (Montornès del Vallès-Montmeló, Vallès Oriental). Mem. Núm. 6536
- MERCADO PÉREZ, M.; RODRIGO REQUENA, E. (2006). Intervenció arqueològica a Can Tacó - Turó d'en Roïna (Montornès del Vallès-Montmeló, Vallès Oriental). Mem. Núm. 7384
- MERCADO, Mónica; RODRIGO, Esther (2007): Memòria. Intervenció arqueològica a Can Tacó-Turó d'en Roïna (Montornès del Vallès-Montmeló, Vallès Oriental) . Intervenció 2007. Arxiu del Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Mem. Núm. 7476
- MERCADO, Mónica; RODRIGO, Esther; FLOREZ, M.; PALET, Josep Maria i GUITART, Josep (2008). El castellum de can Tacó / Turó d'en Roïna (Montmeló – Montornès) i el seu entorn territorial: Dins *Tribuna d'Arqueologia*, 2007, pp. 195-211.

PANOSA, MI (2002). *La història antiga de Montmeló (Vallès Oriental) a partir de la col·lecció Cantarell*. Dins Col·lecció Estudis del Museu de Montmeló, núm. 2.

RODRIGO REQUENA, E. (2007). Memòria control arqueològic de la plantada d'arbres al Turó de les Tres Creus (2007). Arxiu del Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Mem. Núm. 6538

RODRIGO REQUENA, Esther (2012-2013). Memòria excavació Bienni 2012-2013. Intervenció arqueològica a Can Tacó -Turó d'en Roïna (Montmeló - Montornès del Vallès, Vallès Oriental). Núm. Mem. NÚM. 13395

UMBRIA FONT, Carme (1997). *Pla especial de protecció dels turons de les tres creus*. Memòria informativa. Diputació de Barcelona. Servei d'acció territorial.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya.](#)

[El jaciment de Can Tacó: un assentament romà de caràcter excepcional al Vallès ...](#)

